

بررسی تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها

صفیه مهری نژاد^۱

زهرا مهرابی افشار^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۱/۱۵

چکیده

در سراسر جهان از ارکان بسیار مهم اقتصاد هر کشور صنعت بانکداری است که نقش تعیین کننده ای را در توسعه و رشد اقتصادی کشورها ایفا می کند و به عنوان نیروی محرکه شتاب دهنده، متعادل کننده و سامان بخش اقتصاد می باشد. نقدینگی و تنوع با ریسک های موجود در بانکداری در ارتباط می باشد و بر عملکرد بانک ها تاثیر گذار می باشد، لذا پژوهش حاضر به بررسی تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها پرداخته است. در این پژوهش اطلاعات مالی مربوط به کلیه بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ مورد استفاده قرار گرفته است. علاوه بر این داده ها از نوع داده های ترکیبی است و همچنین برای آزمون و تحلیل نتایج فرضیه ها از رگرسیون چند متغیره با کمک نرم افزار ۹ Eviews استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کار تاثیر معناداری دارد.

واژگان کلیدی

ساختار سرمایه، نقدینگی، تنوع بخشی

۱. هیئت علمی گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. s.mehrenejad@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

۱. مقدمه

ساختار سرمایه و تاثیر آن بر ایجاد نقدینگی و تنوع کسب و کار از دیر باز مورد توجه بسیاری از پژوهشگران بوده است، به نحوی که رز و همکاران^۱ (۲۰۰۲) میزان و درجه استفاده از اهرم مالی را یکی از مهمترین وظایف مدیران مالی می دانند. البته آنها تعیین نیازهای سرمایه گذاری در دارایی های ثابت، میزان سود تقسیمی، سرمایه در گردش و همچنین تعیین مبلغ نقدینگی را نیز به عنوان دیگر عناصر اصلی سیاستگذاری مالی شرکتها می دانند. از این منظر، واحدهای تجاری در پی پیش بینی ساختار سرمایه هدف برای دوره های کوتاه مدت، میان مدت و یا بلند مدت هستند، چرا که در این رهگذر مدیران واحد تجاری بتوانند تصمیمات راهبردی خود را با در نظر گرفتن ساختار سرمایه هدف، برنامه ریزی و اجرا کنند. در بازارهای سرمایه، اعتبار شرکتها تا حدود زیادی به ساختار سرمایه آنها وابسته است و در واقع، اساس تولید و ارائه خدمات به چگونگی تامین و مصرف منابع مالی بستگی دارد. به همین دلیل، ساختار سرمایه به عنوان مهم ترین عامل موثر بر ارزش گذاری شرکت ها و جهت گیری آنها در بازارهای سرمایه، مطرح شده است. (پارسا نژاد، ۱۳۹۶). از طریق تنوع کسب و کار در ایجاد نقدینگی و افزایش عملکرد و سودآوری شرکت ها نقش بسزایی دارد و می تواند در بهبود روند عملکرد شرکت ها نقش داشته باشد. به همین دلیل، بررسی تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها دارای اهمیت می باشد.

یکی از مهمترین پلهای ارتباطی میان عرضه و تقاضای منابع پولی در اقتصاد ایران بخش بانکی می باشد، به طوریکه هرگونه نقصان در ساختار این بخش و ناکارآمدی عملکرد آن، زمینه های بروز اختلال در سایر بخشها را نیز فراهم می کند. همچنین، رشد مطالبات غیرجاری بانکها در سالهای اخیر به عنوان یکی از نشانه های ناکارآمدی بخش بانکی کشور نمود بیشتری پیدا کرده است. به طورگسترده پذیرفته شده است که ارتباط مستقیمی بین درصدهای غیرجاری در سیستم بانکی با ورشکستگی بانکها و بحرانهای مالی چه در کشورهای درحال توسعه و چه در کشورهای توسعه یافته وجود دارد (عباسیان و همکاران، ۱۳۹۵).

از مهمترین چالشهای پیش روی نظام بانکی کشور طی سالهای اخیر، سیر فزاینده مطالبات معوق بوده که نتیجه پرداخت تسهیلات غیرواقعی، کارشناسی نشده و نابجا می باشد به طوری که مطالبات معوق بانک ها و رشد نگران کننده آن، به یکی از چالش های نظام بانکی و اقتصاد کشور تبدیل شده است که لزوم اتخاذ تدابیر فوری و در عین حال اساسی را برای ریشه کنی این پدیده خطرناک را بیش از پیش ضروری می سازد، چرا که افزایش این مطالبات بر چرخه منابع و مصارف بانکها تاثیر منفی می گذارد و همچنین موجب ایجاد نقدینگی کاذب، کاهش ارزش پولی مالی، ضایع شدن حقوق صاحبان سهام بانک ها و بنگاه های پولی و غیره می شود (سعیدی کلشیمی، ۱۳۹۳). صنعت بانکداری با توجه به تعداد و تنوع عملیات بانکی و ماهیت های متفاوت آنها و محدودیت سرمایه بانک و میزان آن حفظ وضعیت منابع و منافع سپرده گذاران و نوع وظیفه بانکها که آنها را متمایز از واحدهای دیگر اقتصادی کرده و تعداد گیرندگان تسهیلات اعتباری و تفاوت وضعیت مالی هر یک از آنان و سرو کار داشتن گروه زیادی از کارکنان بانک با منابع مالی و ثبت زیاد عملیات مالی و نقل و انتقال زیاد پول داخلی و خارجی و انواع خدمات بانکی همگی نشان دهنده تفاوت ماهیت ریسکها در بانک با سایر موسسات مالی می باشد که پذیرش مدیریت ریسک را در بانک حساس تر و پیچیده تر و مشکل تر از سایر مراکز مینماید (یزدان پناه و همکاران، ۱۳۸۸). تنوع پذیری در ادبیات بانکی می تواند انواع مختلفی داشته باشد:

¹ - Ross et al

تنوع پذیری در موقعیتهای جغرافیایی و مناطق مختلف، تنوع پذیری در منابع درآمدی و تنوع پذیری در محصولات و خدمات مالی ارائه شده. تنوع پذیری در مناطق مختلف جغرافیایی شرایطی را فراهم می کند که با توجه به نیازهای مشتریان در آن مناطق امکانات و خدمات مالی مطابق با آن شرایط برای آنها ارائه گردد (تاباک و همکاران، ۲۰۱۱). تنوع پذیری در درآمدها با تغییر در کسب سود بانکها از طریق درآمدهای غیر بهره ای مشهود است که سبد پرتفویی شامل ابزارها و سرمایه گذاریهای متفاوت را در آن قرار می دهد که بانک بتواند با ریسک کمتر درآمدهای غیر بهره ای بیشتری را کسب نماید. با کسب درآمدهای غیر بهره ای بانکها در برابر شوکهای اقتصادی مقاومتر عمل نموده و استراتژی متمرکز کسب درآمد برحسب یک روش خاص را حذف می نمایند (شاهچرا و همکاران، ۱۳۹۵). در صنعت بانکداری نقدینگی و تنوع دارای اهمیت بسزایی می باشد و می تواند با ریسک های موجود در بانکداری در ارتباط باشد و بر عملکرد بانک ها تاثیر گذار باشد، بنابراین هدف اصلی این پژوهش آن است که بررسی تاثیر ساختار بانک بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی دارایی ها و بدهی ها را مورد بررسی قرار دهد. لذا پژوهش حاضر به بررسی تاثیر ساختار بانک بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی دارایی ها و بدهی ها می پردازد و به دنبال پاسخی برای اهمیت و نقش تاثیر ساختار بانک بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی دارایی ها و بدهی ها می باشد.

۲. اهداف تحقیق

هدف اصلی: تعیین تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کار

هدف فرعی اول: تعیین تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی

هدف فرعی دوم: تعیین تاثیر ساختار سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کار

۳. فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی: ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها تاثیر دارد.

فرضیه فرعی اول: ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی تاثیر دارد.

فرضیه فرعی دوم: ساختار سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کارها تاثیر دارد.

مدل رگرسیونی مورد بررسی در این تحقیق عبارتند از:

$$LC_{it} = \beta_0 + \beta_1 CAPITAL_{it} + \delta BankControls_{it} + \gamma Macrocontrols_t + F_i + T_i + \varepsilon$$

$$DIV_{it} = \beta_0 + \beta_1 CAPITAL_{it} + \delta BankControls_{it} + \gamma Macrocontrols_t + F_i + T_i + \varepsilon$$

۴. روش شناسی تحقیق

این پژوهش، از دیدگاه تقسیم بندی تحقیقات بر حسب هدف، تحقیقی کاربردی است، همچنین براساس چگونگی جمع آوری داده ها، این تحقیق توصیفی (غیر آزمایشی) است. اجرای تحقیقات توصیفی می تواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا به منظور یاری رساندن به فرایند تصمیم گیری باشد. با توجه به دسته بندی های مختلف تحقیقات توصیفی، تحقیق حاضر از نوع همبستگی خواهد بود. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش، بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ می باشند که به تعداد ۱۷ بانک می باشند. به منظور نمونه گیری در این تحقیق از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است و به این منظور دو شرط در نظر گرفته شده است. اول اینکه در طی سال های مالی مورد بررسی، تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند و دوم اینکه داده های مورد نظر آن ها در دسترس باشد. با توجه به شرایط در نظر گرفته شده است از میان ۱۷ بانک تعداد ۱۲ بانک به عنوان نمونه

انتخاب گردید. داده های مورد نیاز این پژوهش از طریق بانک های اطلاعاتی رایانه ای و مراجعه به سایتهای اطلاعاتی بانک های مورد مطالعه جمع آوری خواهد شد. داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار اکسل و پس از طبقه بندی لازم براساس متغیر های مورد بررسی با استفاده از نرم افزار ایویوز فرضیات تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۵. نتایج

۵.۱. آمار توصیفی

در این قسمت مشخصات نمونه آماری گردآوری شده به صورت خلاصه ارایه می شود که در جدول ۱ مشاهده می شود.

جدول ۱: مشخصات نمونه آماری

عنوان متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ساختار سرمایه	۰/۵۸۸۰۷۴	۰/۶۳۳۷۸۸	۰/۸۹۳۵۱۷	۰/۱۴۲۵۳۳	۰/۲۱۷۱۹۴	-۰/۵۸۴۳۲۸	۲/۲۲۴۶۱۹
نقدینگی	۵۷۶۸۳۳۰	۶۷۱۹۵۳۵	۸۵۱۲۰۰۰	۵۱۴۸۳۴,۹	۲۲۵۳۶۶۴	-۰/۶۷۴۳۶۸	۲/۰۴۶۲۲۳
تنوع بخشی	۰/۵۳۵۷۱۴	۱	۱	۰/۰۰۰	۰/۵۰۱۷۱۸	-۰/۱۴۳۲۲۳	۱/۰۲۰۵۱۳
نرخ واقعی بانک	۰/۲۶۸۹۲۲	۰/۲۶۲۵۸۴	۰/۴۲۰۵۵۴	۰/۱۳۰۰۸۶	۰/۰۸۲۱۳۶	۰/۲۰۰۱۱۷	۱/۹۶۲۹۵۶
اندازه بانک	۸/۱۷۳۸۵۱	۸/۱۷۵۰۷۴	۸/۹۴۳۳۱۴	۷/۴۵۸۶۹۷	۰/۴۱۰۹۷۲	۰/۲۱۰۸۳۸	۲/۰۰۱۰۷۴
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	۱/۵۵۲۸۵۷	۳	۶/۴۰۰	-۶/۶۰۰	۴/۱۱۵۷۰۰	-۰/۹۰۰۰۷۸	۲/۶۵۷۰۲۵
ریسک اعتباری بانک	۰/۶۸۲۶۶۹	۰/۶۶۶۴۴۸	۰/۹۷۳۰۵۱	۰/۳۸۶۱۸۴	۰/۱۶۹۲۴۵	۰/۰۸۲۸۹۳	۱/۸۰۲۹۳۵

منبع: نتایج تحقیق

۵.۲. آمار استنباطی و آزمون فرضیات

در ابتدا به منظور بررسی اینکه از روش داده های تابلویی یا داده های تلفیقی استفاده شود از آزمون F لیمر استفاده شده است. به منظور تشخیص وجود اثرات ثابت یا وجود اثرات تصادفی نتیجه آزمون های فوق در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲: نتایج آزمون F لیمر و هاسمن

ازمون انتخاب مدل	آماره آزمون	سطح معنی داری
آزمون چاو (F لیمر)	۳/۱۸۲۶۴۹	۰,۰۰۱۶
آزمون هاسمن	۵/۹۰۲۹۳۴	۰,۳۱۵۸

منبع: نتایج تحقیق

با توجه به نتیجه بدست آمده می توان بیان داشت که چون سطح معنی دار محاسبه شده در آزمون چاو کمتر از ۰,۰۵ است استفاده از مدل با اثرات تصادفی (داده های تابلویی) مناسب است. آماره آزمون چاو برابر ۳,۱۸۲ و سطح معنی داری برابر ۰,۰۱۶ است که به معنی استفاده از مدل پانل دیتا (داده های تابلویی) است. به منظور تشخیص وجود اثرات ثابت یا وجود اثرات تصادفی از آزمون هاسمن استفاده شد. نتیجه نشان داد که آماره آزمون (۵,۹۰۲) در ناحیه پذیرش فرض صفر (سطح معنی داری ۰,۳۱۵) قرار دارد و فرض صفر مبنی بر استفاده از روش های ثابت با احتمال ۹۵٪ پذیرفته می شود و در نتیجه می توان از روش استفاده از اثرات ثابت بهره برد.

- بررسی شروط آزمون رگرسیون

قبل از استفاده از نتایج رگرسیون بایستی شروط آن مورد بررسی قرار گیرد. یکی از شروط استفاده از رگرسیون توزیع نرمال متغیرها است. مقادیر حاصل از آماره اسمیرنوف - کلموگروف نشان می دهد که توزیع مورد انتظار با توزیع مشاهده شده برای تمام متغیرها تفاوت معنی داری ندارد و بنابراین توزیع این متغیرها نرمال است. شرط دوم نرمال بودن جمله خطا است که از آزمون چارک - برا این شرط بررسی می شود. آماره آزمون چارک - برا برای مدل اول (آماره آزمون = ۱,۱۵۷ و مقدار معنی داری = ۰,۰۷۳) و برای مدل دوم (آماره آزمون = ۴,۲۱۰ و مقدار معنی داری = ۰,۰۵۴) است که در سطح احتمال ۵ درصد معنادار نیست. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا در تمامی مدل ها تأیید می شود. شرط دیگر آزمون رگرسیون بررسی همخطی متغیرهای مستقل مدل است. نتایج حاصل از آزمون هم خطی نشان می دهد بین متغیرها هم خطی شدید وجود ندارد که بتواند در تخمین های مربوط به فرضیات مشکلی ایجاد نماید. بنابراین میتوان برای انجام آزمونها از این متغیرها استفاده نمود. یکی دیگر از شروط استفاده از رگرسیون ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده ها) است که از آزمون بروش - پاکان - گودفری به منظور بررسی آن استفاده شد. آماره آزمون برای مدل اول و دوم به ترتیب با آماره ۷,۴۹۸ و ۷,۸۵۲ در سطح معنی داری ۰,۰۰۰ بود که نشان می دهد فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود همسانی واریانس در مدل های پژوهش رد می شود. بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) در این تحقیق استفاده شد. شرط مهم دیگر استقلال خطاها است که با آماره دوربین واتسون سنجیده می شود. نتیجه بدست آمده نشان می دهد که آماره دوربین واتسون برای مدل اول و دوم به ترتیب برابر با ۲,۴۳۲ و *** است که در بازه (۱,۵-۱,۵) است و نگرانی در رابطه با همبستگی خطاها وجود ندارد. در نهایت متغیرهای تحقیق بایستی مانا باشند. در مورد شرط پایایی (ایستایی) و مانایی. ساده ترین روش برای تعیین ایستایی یک متغیر، مشاهده نمودار آن متغیر است. اما با توجه به این که این روش از دقت کافی برخوردار نیست، بایستی ایستایی متغیر سری زمانی را مورد آزمون قرار داد، به منظور آزمون مانایی از روش لین لوین چو استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳: آزمون لین لوین چو متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره لین لوین چو	سطح معنی داری
ساختار سرمایه	-۱۹۲/۱۷۴	۰/۰۰۰
نقدینگی	-۲۶/۶۶۵۱	۰/۰۰۰
تنوع بخشی	-۴/۵۲۴۲۹	۰/۰۰۰
نرخ واقعی بانک	-۱۲/۶۲۷۳	۰/۰۰۰
اندازه بانک	-۱۵/۱۱۱۳	۰/۰۰۰
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	-۵/۰۴۵۹۹	۰/۰۰۰
ریسک اعتباری بانک	-۹/۶۷۱۹۹	۰/۰۰۰

منبع: نتایج تحقیق

نتایج بدست آمده نشان داد که کلیه آماره های آزمون برای متغیرهای تحقیق در ناحیه رد فرض صفر قرارداد در نتیجه می توان نتیجه گرفت که متغیرهای تحقیق مانا هستند و از ایستایی لازم برخوردارند.

- تحلیل رگرسیون و آزمون فرضیات

جدول ۴ نشان دهنده نتایج آزمون رگرسیون است.

جدول ۴: نتایج آزمون رگرسیون

متغیر وابسته = ایجاد نقدینگی				متغیر وابسته = تنوع بخشی کسب و کارها			
متغیرها	ضریب تأثیر	آماره	سطح معنی داری	متغیرها	ضریب تأثیر	آماره	سطح معنی داری
ساختار سرمایه	۳۴۲۳۴۹۷	۳/۱۱۰۴۶۹	۰/۰۰۲۶	ساختار سرمایه	۱/۰۷۷۰۹۲	۴/۹۵۹۳۱۳	۰/۰۳۷۴
نرخ واقعی بانک	۶۲۷۱۷۰۹	۲/۲۰۹۸۰۸	۰/۰۳۰۱	نرخ واقعی بانک	۰/۴۴۷۷۳۸	۴/۱۵۳۷۹۸	۰/۰۰۷۷
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	۸۱۴۲/۲۰۲	۴/۱۴۱۸۰۴	۰/۰۰۷۵	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	۰/۰۵۰۶۴۰	۴/۸۶۹۵۸۰	۰/۰۰۴۵
اندازه بانک	۲۵۴۵۶۲/۵	۳/۴۳۶۸۶۱	۰/۰۰۳۴	اندازه بانک	۱/۴۷۳۳۲۲	۳/۴۲۹۵۹۰	۰/۰۱۵۱
ریسک اعتباری	۳۲۱۹۱۱/۲	۲/۲۳۰۳۰۷	۰/۰۱۸۴	ریسک اعتباری	۱/۷۱۵۸۲۷	۳/۲۱۰۱۴۳	۰/۰۲۶۲
ضریب ثابت	۳۱۲۸۵۰۱	۰/۶۶۲۷۶۳	۰/۵۰۹۴	ضریب ثابت	۱۳/۸۰۶۶۶	۲/۷۴۹۹۵۲	۰/۰۰۶۰
آماره F	۳/۱۴۲۴۶۱	ضریب تعیین	۰/۵۶۷۶۶۵	آماره F	۱۰/۶۲۵۶۸	ضریب تعیین	۰/۵۱۱۵۸۵
سطح معنی داری	۰/۰۱۲۲۹۸	دوربین اتسون	۲/۴۳۲۹۱۱	سطح معنی داری	۰/۰۳۹۳۲۸	دوربین اتسون	***

منبع: نتایج تحقیق

فرضیه فرعی اول تحقیق فرض می نماید که ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی اثر می گذارد. نتایج بدست آمده در جدول ۵ نشان می دهد که در فرضیه فرعی اول آماره F برابر با ۳,۱۴ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار است. که به این معنی است که مدل خطی اجرا شده مورد تأیید است. همچنین آماره دوربین واتسن برابر با ۲,۴۳ است که به منظور بررسی خودهمبستگی سریالی بین اجزاء اخلاقی در تابع رگرسیون بکار می رود. آماره دوربین واتسون بین ۰-۴ است و از این رو می توان گفت که در مدل اجرا شده خودهمبستگی معنی داری وجود ندارد. مدل اجرا شده نشان می دهد دارای ضریب تعیین ۰,۵۶۷ است که به این معنی است که متغیرهای مستقل مورد نظر در مدل تحقیق، در مجموع حدود ۵۶,۷ درصد از رفتار متغیرهای وابسته یعنی ایجاد نقدینگی را توضیح می دهند و عبارت دیگر ۴۳,۳ درصد از رفتار متغیر ایجاد نقدینگی توسط متغیرهای دیگر تعریف می شود که محقق در این تحقیق آنها را در نظر نگرفته است. همانطور که بیان شد فرضیه فرعی اول مبنی بر اثر گذاری ساختاری سرمایه بر ایجاد نقدینگی است. نتایج نشان می دهد که ضریب تأثیر ساختار سرمایه در مدل مربوطه برابر با ۳۴۲۳۴۹۷ است و سطح معنی داری نیز برابر با ۰,۰۰۲ است. با توجه به اینکه سطح معنی داری بدست آمده کمتر از ۵ درصد است؛ فرضیه فرعی اول تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می شود. فرضیه فرعی دوم تحقیق مبنی بر اثر گذاری ساختار سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کارها است. نتایج بدست آمده در جدول ۵ نشان می دهد که در فرضیه فرعی دوم آماره F برابر با ۱۰,۶۲ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار است. که به این معنی است که مدل خطی اجرا شده مورد تأیید است. همچنین آماره دوربین واتسن برابر با *** است که به منظور بررسی خودهمبستگی سریالی بین اجزاء اخلاقی در تابع رگرسیون بکار می رود. آماره دوربین واتسون بین ۰-۴ است و از این رو می توان گفت که در مدل اجرا شده خودهمبستگی معنی داری وجود ندارد. مدل اجرا شده نشان می دهد دارای ضریب تعیین ۰,۵۱۱ است که به این معنی است که متغیرهای مستقل مورد نظر در مدل تحقیق، در مجموع حدود ۵۱,۱ درصد از رفتار متغیرهای وابسته یعنی تنوع بخشی کسب و کارها را توضیح می دهند و عبارت دیگر ۴۹,۹ درصد از رفتار متغیر تنوع بخشی کسب و کارها توسط متغیرهای دیگر تعریف می شود که محقق در این تحقیق آنها را در نظر نگرفته است. همانطور که بیان شد فرضیه فرعی دوم مبنی بر اثر گذاری ساختاری سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کارها است. نتایج نشان می دهد که ضریب تأثیر ساختار سرمایه در مدل مربوطه برابر با ۱,۰۷۷ است و سطح معنی داری نیز برابر با ۰,۰۳۷ است. با توجه به اینکه سطح معنی داری بدست آمده کمتر از ۵ درصد است؛ فرضیه فرعی دوم تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می شود

۶. نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها انجام شده است. بدین منظور جهت بررسی هدف دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۶ در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در نظر گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون های پژوهش جهت بررسی فرضیات نشان داد که به علت داشتن سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی و تنوع بخشی کسب و کارها تاثیر معناداری دارد. در واقع نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که سطح معناداری برای آزمون این فرضیه اول مبنی بر ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی تاثیر معناداری دارد، کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود. یعنی ساختار سرمایه بر ایجاد نقدینگی تاثیر معناداری دارد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که سطح معناداری برای آزمون فرضیه دوم مبنی بر ساختار سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کارها تاثیر معناداری دارد، کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین فرض صفر در سطح

اطمینان ۹۵ درصد رد می شود. یعنی ساختار سرمایه بر تنوع بخشی کسب و کارها تاثیر معناداری دارد. نتایج حاصل از مطالعات و تحقیقات مشابه بدین قرار است:

کامیابی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی رابطه بین تنوع پذیری محصولات و مولفه های متنوع اندازه گیری ساختار سرمایه با عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین تنوع پذیری محصولات و نرخ بازده دارایی ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین تنها بین نسبت کل بدهی به حقوق صاحبان سهام با نرخ بازده دارایی ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد و بین سایر نسبت ها با نرخ بازده دارایی ها رابطه معناداری وجود ندارد. شاهچرا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی تاثیر ساختار سرمایه بانکی بر نقش خلق نقدینگی بانک ها در اقتصاد ایران پرداختند. مطابق با نتایج به دست آمده، در این تحقیق، ارتباط منفی میان خلق نقدینگی و سرمایه وجود دارد. از این رو از فرضیه شکنندگی مالی در شبکه بانکی کشور مورد تایید قرار می گیرد. توه و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تاثیر سرمایه بانک در ایجاد و ایجاد نقدینگی و تنوع بانکی: مدارکی از مالزی پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که بانک های کوچکتر از لحاظ نقدینگی و تنوع بخشی دارای مزیت رقابتی هستند. همچنین نتایج نشان داد که سرمایه بانک در ایجاد نقدینگی و تنوع بانکی تاثیر معناداری دارد. سامه و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی روابط بین تنوع، ساختار سرمایه و عملکرد پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که وابستگی متقابل بین عملکرد و اهرم وابستگی متقابل وجود دارد. از طرفی نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که بین تنوع و عملکرد رابطه معکوس وجود دارد. اردورف و هارتمن (۲۰۱۲) در تحقیق خود به تاثیر تنوع سازی شرکتی بر ارزش شرکت پرداختند، آنها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که متنوع سازی شرکتی به تنهایی باعث افزایش یا کاهش نمی شود و این تاثیر در میان مجموعه های صنعتی مشخص، شرایط اقتصادی و ساختارهای نظارتی متفاوت است.

با توجه به نتایجی که بدست آمد محقق پیشنهاد می کند که ۱- جهت بالا بردن عملکرد بانک ها از نظر مالی نسبت به تنوع کسب و کارها و افزایش سرمایه گذاری در بخش های مختلف جهت بهبود ساختار سرمایه اقدام شود. ۲- ساختار سرمایه بانک ها در جهت افزایش سودآوری و عملکرد بانک ها تغییر یابد. ۳- جهت افزایش تنوع در کسب و کار شرایط اقتصادی و سیاسی کشور در نظر گرفته شود.

منابع و مأخذ

سعیدی کلشیمی، اعظم، (۱۳۹۳). بررسی و تحلیل مطالبات معوق شبکه بانکی و بررسی عملکرد شبکه بانکی استان گیلان، فصلنامه مجله اقتصادی، شماره ۱۱ و ۱۲، ص ۵-۷۶.

کامیابی، یحیی، کاظم پور، مرتضی، منصور لکوریج، رویا، (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین تنوع پذیری محصولات و مولفه های متنوع اندازه گیری ساختار سرمایه با عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مدیریت دارایی و تامین مالی، دوره ۴، شماره ۲، شماره پیاپی ۱۳، صص ۷۶-۶۵.

یزدان پناه، احمد، حاجی آقا، سکینه، (۱۳۸۸). عوامل موثر بر ریسک نقدینگی بانکها (مطالعه موردی بانک ملت). مجله مطالعات مالی، شماره سوم

Erdorf & Hartman (2012), "Corporate Diversification and Firm Value: A Survey of Recent Literature" Cologne Graduate School.

Jouida, Sameh, and Slaheddine Hellara. "Diversification, capital structure, and performance: A simultaneous equation approach." *Managerial and Decision Economics* 39.2 (2017): 117-130.1

Tabak B. M.; Fazio D. M. & D. O. Cajueiro (2011), "the Effects of Loan Portfolio Concentration on Brazilian Banks' Return and Risk", *Journal of Banking and Finance*, Vol. 35, No. 11, PP.3065-3076

Toh, M. Y. (2018). Effects of bank capital on liquidity creation and business diversification: Evidence from Malaysia. *Journal of Asian Economics*.